

Mineralen – eindeloos! Maar waar is het begin?

Iedereen met een mineralencollectie is ergens begonnen. Op boekenplanken in de huiskamer, in schoenendozen onder het bed, elk handstuk heeft een eigen geschiedenis-van-waar-gevonden, die de glimlach van een gelukkige herinnering oproept. Maar vaak vervaagt dit souvenir tot een stoffige sta-in-de-weg en is een achteraf plekje in de tuin de laatste rustplaats, waar algen en mos er bezit van nemen. Of niet? Worden mineralen een niet meer weg te denken hobby, waar je alles van zou willen weten? Boeken kopen, tijdschriften fotokopiëren, plaatjes vergelijken – uiteindelijk kom je er wel een beetje in. Nu nog een systeem bedenken om de zaak te ordenen, want in die schoenendozen is het maar niks.

Wat ga je doen?

Verzamelen op kleur? Daar zit wat in, maar de brutaalsten hebben de halve wereld en drukken de bescheiden typen weg. Je krijgt dan al gauw een "eksternest", met malachiet, pyriet en amethyst en zo. En ieder verband is zoek. *Alfabetisch verzamelen?* Aardig voor een kaartsysteem en voor in de computer, maar ook hier ontbreekt iedere vorm van samenhang.

Regionaal verzamelen? Dat kost weinig hoofdbrekens, inderdaad. Maar wie een Grube Clara-specialist is, of een Bintlal-fanaat, zal op den duur door de bomen het bos niet meer zien en toch weer naar meer systeem omzien.

Op hardheid verzamelen? Er zijn ook boeken die de mineralen op hardheid geordend hebben. Het idee alleen al. Al die moeite die je hebt om tot een echt goede bepaling te komen! Toch blijken er ineens groepen van mineralen te ontstaan, bijvoorbeeld bepaalde ertsen, die behalve in hardheid ook verder op elkaar lijken.

Systematisch, volgens de chemische en kristallografische eigenschappen dan maar? Eigenlijk is die indeling in klassen toch wel handig, al lijkt het eerst wat saai. Al die sulfiden bij elkaar – je hebt ineens het idee dat je door de een de ander al een beetje kent. En in dat grote handboek, die Klockmann, staan ze ook zo gerangschikt. Maar dan wel weer verder onderverdeeld volgens de metalen, en die volgorde is nu weer zo moeilijk te onthouden. Veel populaire, ook Nederlandstalige, mineralengidsen blijken trouwens op deze kristalchemische leest geschoeid te zijn.

Je zou de eerste niet zijn, die tenslotte overgaat tot het systematisch verzamelen (Elementen, Sulfiden, Halogeniden, Oxiden, Carbonaten, enzoverder), maar die binnen de klassen liever het alfabet hanteert.

Voor de indeling van deze Gea stonden we met onze kleurenfoto's voor hetzelfde probleem als iedereen die zijn collectie voor het voetlicht brengt. En wij kozen de bekende weg voor veel verzamelaars: systematiek volgens "Klockmann" in combinatie met het ABC. Het werkte heel prettig, *some system in this madness* was gevonden. Vandaar de voor een mineralengids niet erg gebruikelijke volgorde in ons Mineralen-nummer.

Wie is toch die Klockmann? Dat is een Duits handboek, "Klockmanns Lehrbuch der Mineralogie" geheten, door P. Ramdohr en H. Strunz bewerkt en uitgebreid, 832 pag. dik,

voorzien van 631 afbeeldingen en uitgegeven door Ferd. Enke Verlag, Stuttgart. De 16^e, herziene druk is uit 1978, de volgende, nog meer herzien, zal spoedig verschijnen, zegt men (maar dat zegt men al zo lang). Het is het volledigste en uitgebreidste mineralogieboek, met kristallografie, chemische en fysische eigenschappen, ontstaan van mineralen, enz. en met een uitgebreide beschrijving van alle mineralen die in 1978 bekend waren.

Nog even iets over het ontstaan van dit nummer. In de eerste plaats beschikte de redactie over vele kleurendia's, die in de loop van jaren als voorplaat van Gea's verschenen waren of het binnenwerk van vooral themanummers verhelderden. Of die, nog niet gebruikt, in de kast lagen (op volgorde van Klockmann overigens). Zij werden gemaakt door Piet Stemvers, die, in het kader van de redactionele bezigheden van ondergetekende, de handstukken van auteurs en andere verzamelaars kon uitbeelden.

Deze verzamelaars hebben door het bereidwillige uitlenen van hun topstukken steeds veel bijgedragen aan de *finishing touch* van ons tijdschrift. Wij hopen dat zij hun troetelkinderen met vreugde zullen herkennen!

Onder de talrijke namen van collectioneers (zie pag. 64!) staat die van Wilfred Moorer als laatste vermeld. Maar het is juist uit zijn omvangrijke collectie, dat ongeveer 40% van de gefotografeerde mineralen stamt.

Wilfred, biochemicus, verzamelt sinds jaar en dag mineralen (op basis van, daar heb je ze weer, de mineraalklassen, met daarin een alfabetische onderverdeling). Hij is ook bekend als jarenlange promotor van de Werkgroep Micromounts en is, wat deze trend betreft, zelfs de aanstichter van de micromineralenwoede in GEA. Logisch toch, dat vele van de afgebeelde specimens de halve centimeter niet halen? Ook heeft hij veel over mineralen in Gea geschreven, en zo werd hij mede-auteur en mede-redacteur. De inleidende gedeelten bij de mineraalklassen zijn van zijn hand.

De afgebeelde mineralen vereisten een korte beschrijving, vonden we. Deze gegevens werden bijeengebracht door ondergetekende, voornamelijk aan de hand van de nu al zo vaak genoemde literatuur.

Met enkele kristaltekeningen probeerden we het geschreven woord te verduidelijken. Mineraaltekeningen van de helaas overleden Jan Schilthuisen zijn een hommage aan onze technische redacteur van weleer.

Mineralogen zijn in Nederland dun gezaaid. Bijzonder groot is dan ook de waarde van de inspanningen van drs. E.A.J. Burke, nu bijna 30 jaar GEA-adviseur voor mineralogie. Door het geven van cursussen en lezingen, het schrijven van themanummers en artikelen, en door persoonlijke raad en daad heeft hij er alles aan gedaan om de kennis van de mineralogie voor amateurs open te stellen. Een betere promotor had Stichting GEA zich niet kunnen wensen.

Zo weerspiegelt deze jubileum-uitgave een beetje de geschiedenis van GEA, een organisatie van amateurs voor amateurs, die, met de hulp van professionals, probeert de geologie en mineralogie een volwaardige en eindeloze hobby te doen zijn.

Joke Stemvers-van Bommel